

Helsinki 7.5.2021

Eduskunta
Talousvaliokunta

Suomen Kunto- ja terveystoimintakeskusten yhdistys SKY ry:n kirjallinen lausunto

ASIA: HE 73/2021 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI
TARTUNTATAUTILAIN 58 D §:N MUUTTAMISESTA JA TARTUNTATAUTILAIN
VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

TAUSTAA

Hallitus esittää muutoksia tartuntatautilain 58 d §:ään ja väliaikaiseen tartuntatautilakiin. Laki tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta olisi tarkoitus saada voimaan 1.6.2021 sekä väliaikaisen tartuntatautilain muutokset 1.7.2021. Muutokset väliaikaisen tartuntalain osalta olisivat voimassa 31.12.2021.

Esitys ei ota huomioon muuttunutta tautitilannetta, liikunta-alan hyvin toteuttamia oma- ja valvontatoimenpiteitä, rokotuskattavuutta eikä kansanterveydelle ja taloudelle syntyneitä vahinkoja. Tarkastusvaliokunnalle antamassaan mietinnössä talousvaliokunta on todennut vaikutustenarvointiin liittyviä ongelmia ja riskejä¹: ”Yksi poikkeusolojen sääntelyn riskeistä on myös se, että alun perin vain hyvin lyhytaikaisiksi suunnitelluista ja kiireellisyyden vuoksi hyväksyttävästä väliaikaisesta sääntelyratkaisusta muodostuu myös pidempiaikaisia ratkaisuja eikä kattavaa vaikutusten arviointia välttämättä missään vaiheessa tehdä”. Näin on valitettavasti nyt käymässä liikuntapalveluita ja -olosuhteita tarjoavien yritysten osalta. Yksi suurimmista perusongelmista on edelleen alan liikkumiseen liittyvien tilojen luokittaminen virheellisesti korkean tartuntariskin ympäristöksi.

Nykylaissa on luettelomainen kuvaus korkean riskin ympäristöistä/toiminnoista. Riskiluokituksia ei ole tietopohjaisesti arvioitu ja luetteloituja olosuhteita ja toimintoja ei ole määritelty esim. kuntosali. AVI on mm. todennut seuraavaa:

58 g §:n 4 momentin luettelossa mainittu (”kaikkia 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavina”/”tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa alla 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa”) suljettavina **kuntosalit**, lakitekstissä ei sen enempää määritellä kuntosalin käsitettä eikä esitöissä viitata muualla lainsäädännössä oleviin tai muihinkaan kuntosalikäsitteisiin. 58 g pykälä

¹ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/TaVL_13+2021.aspx

asettaa näin ollen rajoitusten kohteena olevat elinkeinonharjoittajat perusteettomasti eriarvoiseen asemaan perusteettomasti sekä loukkaa yhdenvertaisuutta.

Suomessa on tehty toistaiseksi pääsääntöisesti vain määrällistä arviointia (seurattu tartuntalukuja), laadullinen arviointi on jäänyt tekemättä, jonka seurauksena terveyden edistäminen ja terveystuokun merkitys ihmisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin rakentajana on unohdettu (haitat vs. hyödyt). Tartuntatautilain elinkeinon harjoittamiseen kohdentuvia väliaikaisten säädösten voimassaoloa ei tule jatkaa. Lain tulkintojen ristiriitaisuus, viestintä ja toimenpiteiden ennakoinnattomuus ja portaittaisuuden puute ovat aiheuttaneet vakavia taloudellisia, työllisyyteen ja kansalaisten terveystuokuntoon liittyviä ongelmia.

2

SKY:N LAUSUNTO

Suomen Kunto- ja terveystuokakeskusten **SKY ry:n näkemyksen mukaan tämän valmistelussa ei ole otettu huomioon yli vuoden aikana toteutettuja toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta pandemian ehkäisyssä.** Alun perin lakia säädettiin tilanteessa, jossa tutkittua tietoa eikä hyviä ohjeistuksia ollut saatavilla. Tällä hetkellä tietoa ja hyviä käytäntöjä on kehitetty sekä omavalvontaa on totutettu jo yli vuosi. Toimiala on rakentanut kansainvälisellä ja kansallisella yhteistyöllä tartuntojen ehkäisyyn liittyviä hyviä käytäntöjä ja soveltanut niitä pandemian leviämistilanteen mukaisesti. **TTL:n 58 c ja d sisällöt ovat olleet käytössä jo pitkään ja niitä on tarkennettu viranomaismääräysten ja -määrittelyjen mukaisesti (esim. turvavälipäätös, valvonta ja osallistujarajaus).** Tartunnat ovat promilleluokkaa suhteessa käynteihin ja jatkoaltistumisia ei ole juuri todettu. **Saamamme tiedon mukaan HUS:n alueella 1.3-2020-18.2.2021 epäiltyjä ja todennäköisiä tartuntoja oli 84. Kun sen suhteuttaa kävijämääriin, jotka ovat yli 4 miljoonaa käyntiä voidaan todeta tartuntariskin olevan promilleluokkaa.**

Tilannekuva oli kuitenkin jo lain valmisteluvaiheessa viranomaisien ja alan asiantuntijoiden toimesta ristiriitainen. Elinkeinoon harjoittamista on rajoitettu voimakkaasti jo yli vuoden ja viimeisimpänä sulkutoimet.

YRITYSTEN TOIMINNALLINEN JA TALOUDELLINEN TILANNE

Nykyisessä laissa ennakointi on mahdotonta. Vuorokauden sisällä tapahtuviin muutoksiin ei pystytä reagoimaan (henkilöstö, asiakkaat, palvelu- tavarantoimittajat). **Mikäli voimassaoloa jatketaan "varuiksi" -ajattelulla, syntyy yrityksille ns. lomautuskierre, joka on toiminnallisesti, taloudellisesti ja henkisesti raskasta.**

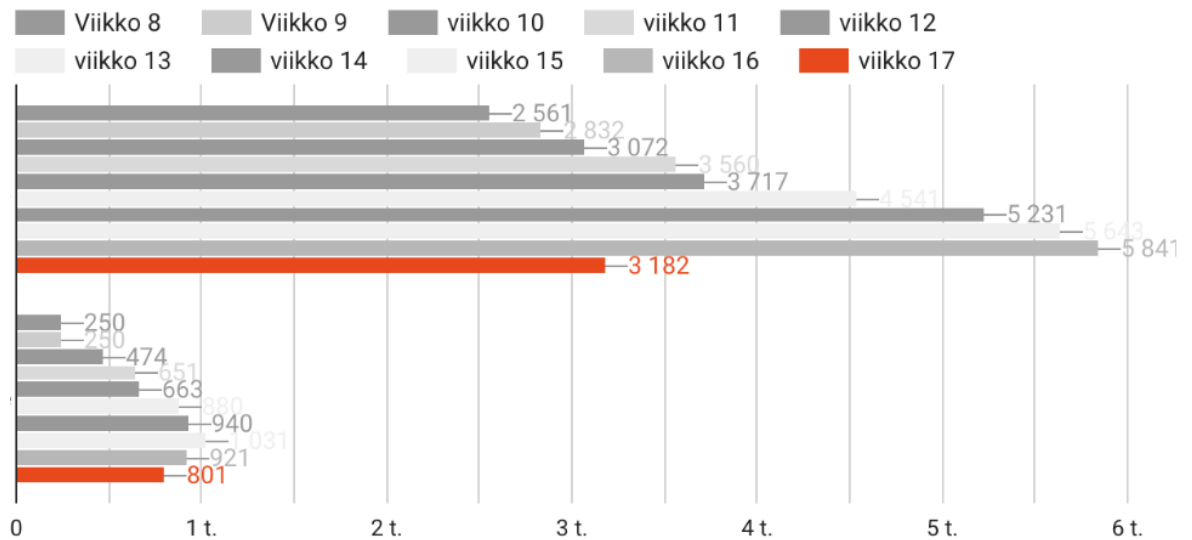
Tarvitaan paikallisia ja alueellisia toimenpiteitä. Rajoitusten pitää olla oikeasuhtaisia ja välttämättömiä taudin leviämisen estämiseksi.

Yrityksille tulee luoda näkymää tulevaisuudesta, joka mahdollistaa myös kasvua ja investointeja. Näitä uutisia on jo viimepäivinä havaittu. Nykymuotoisen lain jatkamisella nämä positiiviset signaalit saattavat vaarantua tai siirtyvät vuosien päähän. Tähän meillä ei ole varaa.

3

Keväällä 2020 Valtion Liikuntaneuvoston selvityksen mukaisesti ² todettiin COVID-19 pandemian vaikutuksen liikunta-alan yrityksiin. **Liikunta-alan yrityksistä 59 %:lla liikevaihto oli laskenut vähintään puolella. Alan yhteiskunnallinen vaikuttavuus kansalaisten fyysisen-, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin osalta on kiistaton.**

Tilanne on muuttunut yritysten liiketoimintojen osalta kriittiseksi osassa Suomea. tappiot ovat rankkoja. Huhtikuun tilanne aiheutti osalle toimijoista merkittäviä taloudellisia iskuja. Kun käyttökate on ollut vuoden 2019 huhtikuussa isoilla toimijoilla satojatuhansia euroja positiivinen on tämän vuoden huhtikuu jo miinuksella miljoonissa. Sulkutoimet aiheuttivat myös jäsenkadon alla aitoa näkymää yhden terveystoimintatoimijan ja yhden kuntosalitoimijan osalta:

Rajoitusten ja sulun vaikutuksia

² <https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2020/06/Koronapandemian-akuutit-vaikutukset-liikuntatoimialaan-VLN-2020.pdf>

Pandemia kohtelee toimijoita liiketoimintakonseptin osalta sekä alueiden päätösten ja koronatukien osalta epäoikeudenmukaisesti, alla vielä kertaus kustannuksista:

- Keskiarvollisesti kulut kuntosaleilla, jossa ei ole jatkuvaa henkilökuntaa ovat n. 16 000-25 000 e kahdessa viikossa/toimipiste tilan koon ja toimintamallin mukaisesti.
- Kuntokeskuksissa, joissa on useita tiloja ja osittain henkilökuntaa tai toimivat ns. täyden palvelun konseptilla, kiinteiden kulujen osuus on palkkakulut mukaan laskettuina 35 000 – 300 000 e kahdessa viikossa/toimipiste.

Kiinteitä kuluja ovat mm. palkat, vuokrat ja muut toimitilakulut (mm. sähkö, vesi, lämmitys, vartiointi, vakuutukset, siivous, tekniikka, lupamaksut, kiinteistöverot, tarvikkeet), laiteleasingit, ohjelmalisenssit, henkilökuntakulut, markkinointi, muut osto- ja palvelukulut sekä pandemian edellyttämät hygieniakulut

Nämä ovat nyt toteutuneet.

TUKIPOLITIikka

Korvaukset ja tuet eivät ole kohdentuneet toimialalle. Korvaus suljetuille keskuksille joustamattomien kulujen osalta 70% - kuitenkin tapahtuma-alalle määräysten takia peruista tapahtumista 85%; toimialaneutraliteetti ei toteudu myöskään tältä osin. Korvauksen tulisi olla 100 %.

Kustannustukien osalta pandemian aikana investoineet yritykset ovat jääneet ilman tukia. Lisäksi isot työllistävät yritykset ovat jäämässä tukiloukkuihin (uuden toimipisteen avaus ketjuilla).

STM-AVI laintulkinta aiheutti alalle välitilan ja viranomaismääräyksen mukaisen sulkutilanteen osalle yrityksistä (10 henkilön rajausta ja valvonta). Nämä tilanteet tulee ottaa huomioon sulkukorvauksissa.

Helmikuussa 2021 oli TTL:n 58 pykälän sisällä alueellisesti erilaisissa tilanteissa olevia yrityksiä, jolloin palkkojen ja näin ollen kiinteiden kulujen osalta arviokuukaudeksi valittu kuukausi on epäoikeudenmukainen. Ilmeisesti tartuntatautilain puolella olevien liiketoimintojen kokonaisuutta ei valmistelussa arvioitu lainkaan? **Käytännössä eniten kärsineet yritykset saavat vähiten korvauksia.**

VASTUULLINEN TOIMIJA

Alan omaehtoinen, yli vuoden kestänyt vastuullisuustoiminta on ollut merkittävää. AVI:n tarkastukset toimialalla eivät ole antaneet aihetta huomautuksiin tai korjauspyyntöihin.

LISÄKSI TOTEAMME SEURAAVAA:

Asiakkaille maksetut hyvitykset, myynnin menetykset, rajauksien edellyttämät operatiiviset muutokset ja asiakkaiden lisääntyneet palveluiden jäädytykset ovat laskeneet liiketoiminnan tuottoja kannattavuuden ääri rajoille. **Asiakaspysyvyys ja uusasiakashankinta on mahdotonta ilman selkeää näkymää.** Viranomaispäätösten aikataulut eivät ole mahdollistaneet toimintojen sopeuttamista – kustannukset ovat kasvaneet.

TUET JA NIIDEN KOHDENTUMINEN-EPÄVARMUUS KASVAA

Edellä mainitut ongelmat tulisi oikaista ja samalla käynnistää kustannustuki IV:n valmistelu ja sulkukorvausten räätälöity toimialakohtainen kohdentaminen.

TULEVAISUUS

Ehdotukset toimialan turvaamiseksi:

- Rakennetaan uusi toimialakohtainen tukimalli yhteisten asiantuntijaneuvottelujen tuloksena. Sen tulisi kohdentua sulkusuositusten alaisiin voimakkaasti kärsineisiin toimialoihin.
- Terveystieteen edistämisen ja elinvoiman sekä työllisyyden tukemiseksi kuntia kannustetaan ottamaan liikunnan palvelusetelit yhdeksi uudeksi toimintamalliksi. Kuntouttava liikunta sekä kohdennetut toimenpiteet työ- ja toimintakykyyn uusilla kumppanuusmalleilla.
- SOTE-uudistuksen sisällä liikuntapalveluiden henkilökohtaisen budjetoinnin malli käyttöön samoin palvelusetelit
- Liikunta-alan pitkäaikainen tavoite yhteisen alemman arvonlisäveroluokan kokonaisuudesta toteutetaan pikaisesti, välitön vaikutus yrityksiin ja kuluttajiin
- Liikkeen- tai ammatinharjoittajalle (eli toiminimiyrittäjä) mahdollistetaan liikunta- ja kulttuuriseteleiden verovähennysoikeus
- Henkilökohtaisen valmennuksen (personal trainer) palvelut siirretään pysyvästi alempaan arvonlisäveroluokkaan ja määräaikaisella lailla välittömästi. Tällä varmistetaan kansalaisten terveyskunnon paraneminen ammattimaisesti ja turvallisesti. Samalla tuetaan myös koronan jälkeisen ajan henkilökohtaisen liikkumisen palvelujen kysynnän kasvua.

- Kehitetään malli, jossa yksilön todennettua liikkumista kannustetaan hyväksymällä osa liikuntakustannuksista verotuksessa esim. kotitalousvähennyksen kautta "kansallinen kuntosalikortti lihaskunnon ylläpitämiseen"
- Tuetaan yritysten kansainvälistymistä sekä verkostoitumista poistamalla Business Finlandin exhibition explorer-tuen neljän yrityksen minimikiintiö/messutapahtuma.
- Rakennetaan liikunnanpalvelutuottajien kuntakohtaiset ja/tai SOTEHY-palveluhakemistot SOTE-uudistuksen mukaisesti (tukevat kansalaisia löytämään alan toimijat, hyödynnetään palvelujauksessa ja liikuntaneuvonnan kohdentamisessa)
- Investointituki -> alueellinen -> kannustin paikalliselle palvelujen säilyttämiselle ja kehittämiselle-> hankemalli
- Kehitystuki - henkilöstöön kohdistuva osaamisen kehittäminen ja täydentäminen = työllisyyden turvaaminen muuttuvassa toimintaympäristössä
- Rokotustodistus mahdollistaisi kohdennetut palvelut
- Liikunnan rahoitus- ja tukijärjestelmän kokonaisuudistus

Tartuntatautilain 58 g §:n mukaista sulkuvelvoitetta ei tule enää käyttää. Korvaavia toimintoja on jo olemassa. 58 d §:n muutokset ovat jo laajasti käytössä.

Kunnioittaen:

SUOMEN KUNTO- JA TERVEYSLIIKUNTAKESKUSTEN YHDISTYS SKY RY

Jussi Raita
Puheenjohtaja
044 594 4451

jussi.raita@elixia.fi

Riitta Hämäläinen-Bister
Toiminnanjohtaja
040 515 4449

riitta@sky-ry.fi